

Handläggare
Åsa Winfridsson
Telefon 08-508 14 152
Gunweig Högberg
Telefon: 08-508 20 505

Till
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsnämnd

Kvinnor över 65 år i tre söderortsstadsdelar och deras livskvalitet

Svar på skrivelse från Åsa Öckerman (mp), Sarah Johansson (mp)
och Love Edenberg (mp).

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande
som svar på skrivelsen.

Lena Lundström Stoltz
Stadsdelsdirektör

Kristina Goldring
Avdelningschef

Bakgrund

Vid stadsdelsnämndens sammanträde 2013-10-24 överlämnades en skrivelse till förvaltningen från Åsa Öckerman (mp), Sarah Johansson (mp) och Love Edenberg (mp) om att det enligt en rapport från Äldrecentrum påvisas fortsatta socioekonomiska skillnader och skillnader mellan kvinnor och män hos stadens invånare över 65. Enligt skrivelsen ska stadsdelarnas lokal arbete ges resurser för att motverka olikheter så att likvärdig livskvalitet eftersträvas. I skrivelsen görs en jämförelse mellan stadsdelarna Farsta, Skarpnäck och Enskede-Årsta-Vantör avseende kvinnors och mäns rädsla att gå ut på kvällen samt äldres oro och ångest.

Ärendet

I skrivelsens efterfrågas en redogörelse av:

- Vilka orsaker finns till det anmärkningsvärda att cirka 25 % av stadsdelarnas kvinnor över 65 år inte vågar gå ut när det är mörkt?
- Varför är det så markanta skillnader mellan våra stadsdelar avseende oro och ångest hos äldre kvinnor?
- Vilka trygghetsskapande åtgärder skulle kunna minska rädslan för att gå ut kvällstid?
- Ska de äldres organisationer i stadsdelarna ges mer stöd så att de i sin tur kan arbeta med livskvalitetshöjande aktiviteter?
- Vilka är Enskede-Årsta-Vantörs framgångsfaktorer relaterat till Farsta och Skarpnäck, vad kan vi lära av varandra?

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats i samråd mellan individ- och familjeomsorgen, beställaravdelningen respektive egen regi avdelningen för äldreomsorg, omsorg om personer med funktionsnedsättning och socialpsykiatri. Ärendet behandlas i stadsdelsnämndens pensionärsråd 2013-12-06 och i rådet för funktionshinderfrågor 2013-12-09.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Nedan redovisas svar efter respektive fråga:

- **Vilka orsaker finns till det anmärkningsvärda att cirka 25 % av stadsdelarnas kvinnor över 65 år inte vågar gå ut när det är mörkt?**

Forskning och undersökningar från Brottsförebyggande rådet visar att kvinnor generellt är otryggare än män och att äldre personer är otryggare än yngre. Nationella trygghetsundersökningen 2012 visar att personer som upplever att brottsligheten i samhället ökar kraftigt, känner sig otrygga i större utsträckning än personer som uppfattar brottsutvecklingen som oförändrad eller minskande.

Det är främst äldre personer som uppger att de känner sig otrygga en sen kväll ute. Personer i medelåldern känner sig otrygga i minst utsträckning. Sett över tid är det äldre kvinnor (65–79 år) och unga kvinnor (20–24 år) som är mest otrygga. Bland männen är mönstret över tid inte lika tydligt, men äldre män (75–79 år) är betydligt oftare otrygga än män 64 år och yngre.

Äldre personer känner sig även mest oroliga för brottsligheten i samhället samtidigt som de uppger utsatthet för brott i minst utsträckning. Bland ungdomar är oron för brott dock mer konkret. Till skillnad från övriga i befolkningen oroar sig ungdomar i större utsträckning för att själva utsättas för brott, framförallt överfall eller misshandel, än för brottsligheten i samhället.

Att känna sig otrygg är vanligare för personer födda i utlandet än för personer födda i Sverige. Utrikes födda personer upplever även i betydligt högre grad än de som är födda i Sverige att otryggheten påverkar deras livskvalitet. Till saken hör att personer födda utomlands är mer utsatta för brott.

Bland de personer som uppger att otryggheten får negativa konsekvenser i deras vardag ser man olika tendenser beroende på ålder. Äldre personer väljer oftare att stanna hemma på grund av sin otrygghet, medan medelålders personer oftare uppger att oron har en stor påverkan på deras livskvalitet (Nationella trygghetsundersökningen 2012, BRÅ).

Stockholms stad genomför var tredje år en trygghetsmätning i alla stadsdelar. Den senaste mätningen gjordes 2011. Resultaten visar att andelen som är mycket oroliga eller inte går ut där de bor är lika stor i våra tre stadsdelar. Av de svarande uppger åtta procent i Skarpnäck och nio procent i Enskede-Årsta-Vantör och Farsta att de känner stor oro eller inte går ut på kvällen. Det är något högre än stadens totala snitt som är sju procent. Inom respektive stadsdel är dock skillnaderna stora mellan områdena. I Enskede-Årsta-Vantör varierar andelen mellan 5-17 procent i de olika stadsdelsområdena. En förklaring är skillnader i socioekonomi mellan områdena, vilket även rapporten från Äldrecentrum konstaterar har stor betydelse.

- **Varför är det så markanta skillnader mellan våra stadsdelar avseende oro och ångest hos äldre kvinnor?** Skillnaderna är svåra att förklara utan att göra en djupare analys men i rapporten anges att samboende och höginkomsttagare i genomsnitt har en bättre psykisk hälsa.

- **Vilka trygghetsskapande åtgärder skulle kunna minska rädslan för att gå ut kvällstid?**

Förvaltningen fokuserar på att vidmakthålla god tillgänglighet i utemiljön såsom bra belysning av gator och parkvägar, god vinterväghållning och slyröjning.

Förvaltningen sprider information till äldre om tips och vägledning i hur man själv ska tänka och vad man kan göra för att förebygga brott.

Förvaltningen samverkar med närpolisen i förebyggandet av brott mot äldre. Representanter från stadsdelsnämndens pensionärsråd deltar fortlöpande i ett nätverk med söderortspolisen vilket innebär att spridning av information kan ske både till övriga pensionärsrådet och vidare till respektive ledamots egen organisation.

Förvaltningen informerar verksamheterna och stadsdelsnämndens lokala råd om händelser som inträffat/pågår i stadsdelens och övriga staden som kommit till vår kännedom för att på så vis förvarna om och undanröja fler liknande incidenter.

Varje persons uppfattning av trygghet är en subjektiv känsla. Det är viktigt att förmedla så saklig information om risker och brott som möjligt för att minska obefogad rädsla. Nationella trygghetsundersökningen visar också att de som är oroad av brottsutvecklingen i stort i samhället är mer otrygga än de som inte oroar sig för den.

Det är dock viktigt att komma ihåg att även om äldre personers utsatthet för brott är låg så är äldre mer sårbara. Konsekvenserna av ett brott kan bli svårare än för yngre personer, exempelvis genom att äldre är fysiskt mer sköra och lättare bryter sig. Att då välja att inte gå ut kan vara ett sätt för den äldre att undvika situationer som upplevs riskfyllda.

- **Ska de äldres organisationer i stadsdelarna ges mer stöd så att de i sin tur kan arbeta med livskvalitetshöjande aktiviteter?**

De pensionärsorganisationer som verkar inom Enskede-Årsta-Vantör genomför redan idag ett gott arbete med livskvalitetshöjande aktiviteter genom bl a social samvaro, utflykter, motion mm. Förvaltningen tilldelar bidrag till dessa och andra föreningar som riktar sin verksamhet till äldre i stadsdelen för att stimulera till att aktiviteter genomförs. Pensionärsorganisationerna samverkar även med äldreomsorgens förebyggande verksamhet.

- **Vilka är Enskede-Årsta-Vantörs framgångsfaktorer relaterat till Farsta och Skarpnäck, vad kan vi lära av varandra?**

Förvaltningen har i dagsläget åtta sociala mötesplatser geografiskt fördelade inom stadsdelen. Dessa verksamheter erbjuder olika sociala aktiviteter riktade till alla äldre i stadsdelen. Vid dessa mötesplatser och inom ramen för äldreomsorgens uppsökande verksamhet genomförs informationstillfällen för äldre och deras närstående där representanter för polis, brandförsvaret m fl medverkar för att sprida information och förmedla kunskap om bl a förbyggande av brott och brand.

Samverkan sker både med pensionärs-organisationer och andra organisationer som verkar inom stadsdelen. Inom Enskede-Årsta-Vantör finns idag cirka 60 volontärer. Dessa bidrar till ökad trygghet genom sina insatser genom exempelvis ledsagning och social kontakt.

Bilagor

1. Skrivelse om kvinnor över 65 år i tre söderortsstadsdelar och deras livskvalitet.